

‘รศ.ดร.ปณิธาน วัฒนายากร’ ส่งกลับ‘อุยกูร์’ประเด็นร้อน‘ไทย’ ในความขัดแย้งของมหาอำนาจ

ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมา หนึ่งในเรื่องที่เป็นประเด็นร้อนทางการเมืองและสังคมไทย คือ “การส่งตัวชาวอุยกูร์ 40 คน กลับประเทศจีน” หลังถูกควบคุมตัวในสถานกักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) มาจนถึง 10 ปี ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์จากชาติตะวันตก รวมถึงสื่อต่างชาติทางด้านสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศ มองว่ารัฐบาลไทยละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เพราะส่งกลับไปในที่ที่คนเหล่านั้นอาจได้รับอันตราย

ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลไทยตอบโต้ว่า ที่นำกลับมาไม่ประเทศใดเลยและลงความจำเป็นอย่างชัดเจนในการรับชาวอุยกูร์ไปเป็น

อนึ่ง นอกจากไทยจะต้องพิสูจน์แล้ว จีนก็ต้องพิสูจน์เช่นกัน ว่าดูแลชาวอุยกูร์ที่รับกลับไปเป็นอย่างดี เพราะจีนเป็นประเทศที่ค้าขายกับประเทศต่างๆ รวมถึงกับสหรัฐฯ อย่างไรก็ดี ตามมารโก รูมีโอ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ เป็นคนหนึ่งที่ติดตามสถานการณ์ของชาวอุยกูร์มานาน 10-20 ปี จนถูกทางการจีนเชิญไปตั้งถิ่นฐานที่เมืองเฉิงเต๋อเมื่อต้นปี 2568 ได้กล่าวในการแถลงข่าวที่สำนักงานต่างประเทศของสหรัฐฯ ว่า จะเจรจากับทางการไทย พร้อมก็มีการกล่าวถึงความพยายามปิดล้อมกักไทย

จึงเกิดคำถามคาใจว่า ไม่นานนี้ รมว.ต่างประเทศสหรัฐฯ

ความมั่นคง ปัญหาความขัดแย้งเรื่องความคืบหน้า มีเรื่องการเข้าไปขโมยความลับผ่านทางโครงการการศึกษา ไม่เขียนหนังสือแล้วไปขโมยไอทีเทคโนโลยี แล้วไปฟ้องเงิน พวกนี้ก็จะโดนไปด้วยเยอะถ้าไม่ปรับแก้ระบบยุติธรรม อันนี้มันไม่คุ้มที่เราจะช่วยด้วย”

อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการระบุว่าสมาชิกในครอบครัวในรวมไปถึงใครบ้าง

LIVE **แนวหน้า ONLINE**

สัมภาษณ์เมือง **รศ.ดร.ปณิธาน วัฒนายากร** **PHONE IN**

BUU **ดังดัง**

ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางทหารเองก็ทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร ให้คำมั่นว่าจะดูแลชาวอุยกูร์ที่ถูกส่งกลับไปเป็นอย่างดี เนื่องจากไม่ใช่บุคคลที่มีความร้ายแรงถึงชีวิต และพร้อมให้ฝ่ายไทยไปเยี่ยมได้ทุกเมื่อ จนมีการเชิญตัวแทนสื่อมวลชนไทยติดตามคนผู้ถูกส่งกลับของไทยไปเยี่ยมที่สถานกักกันที่ปรากฏเป็นข่าว

รายการ “สัมภาษณ์เมือง แคมป์แดง” ทางช่องยูทูบ “แนวหน้าออนไลน์” ในตอนพิเศษเมื่อวันที่ 19 มี.ค. 2568 ชวนคุยกับ รศ.ดร.ปณิธาน วัฒนายากร นักวิชาการด้านความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ อดีตอาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไม่ประหลาดใจ โดย รศ.ดร.ปณิธาน อายการและปกครองตนเองขึ้นจึงอยู่ดูอยู่ไม่ประเทศจีน ซึ่งเมื่อสักวันก่อนว่าไทยที่ประเทศจีน 3 อกำ มีประชากรชาวอุยกูร์ราว 10 ล้านคน จากประชากรทั้งหมดในจีนที่ราว 25 ล้านคน

ซึ่งหากย้อนไปราว 10-20 ปีก่อน จีนจึงยังมีทหารอยู่ที่นั่น แต่ปัจจุบันมีการเปิดพื้นที่มากขึ้น และก่อนหน้าคณะคือไทย ก็เคยมีสื่อต่างประเทศเข้าไปในสถานที่ที่ถูกเรียกว่า สถานกักกันหรือสถานกักกันอาชญากรรม ขณะที่มีการนำผู้ถูกส่งกลับมา หากเปรียบเทียบในกรณีนี้ทางทหารจีนระบุว่าชาวอุยกูร์บางส่วนเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้าย รวมถึงมีรายงานการจับกุมและยึดหมายผู้ต้องสงสัยโดยทางการจีน ปรากฏในองค์การสหประชาชาติ (UN) และชาติตะวันตก เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี

“คนไทยส่วนใหญ่ที่รู้สึกว่ามีเรื่องต้องส่งกลับทุกชุด ทุกคนที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จะไม่ได้เป็นการของ คนไทย หน่วยงานสนธิสัญญาในต่างประเทศที่ส่งกลับ ยังมีอีกหลายชาติมาก ฉะนั้นพื้นฐานคือต้องส่งกลับ แต่ด้วยความกตัญญูที่เราเป็นภาคีอยู่จึงไม่ให้เขาอันตราย และถ้าถึงเขาต้องการไปประเทศที่ 3 ก็ต้องพยายามประสานให้เขาไป 173 คนที่เป็นผู้ถูกจับและเด็ก ที่เราส่งไปก่อนล่วงหน้า ที่เราส่งไปแค่แรก เขามา 300 กว่าคน เราส่งไปทีหลัง ก็อยู่เรือนจำด้วย”

ทั้งหมดเหล่านี้มันเรากำลังคุยอย่างเข้มข้นว่าเรากำลังถูกล้อม กำกับถูกกดดัน กำลังจะต้องเข้าไปสู่การเจรจาให้สหรัฐฯ เหมือนกับจีน ในการกำหนดว่าแนวทางนี้ และเขาพูดชัดเจนว่าเราจะใช้เงื่อนไขเหล่านี้กับคนจีน ฉะนั้นถ้าจีนช่วยเรามากกว่านี้ ก็จะต้องให้เรากลับมาดูใหม่ หรือดูคนอื่นโดยไม่ได้มากที่สุด เขาก็ 39 คนก็ได้ 38 คน 30 คน อะไรก็ว่าไป แล้วตอนนี้ก็จะเปิดเงื่อนไขที่เราจะกลับไม่คุยกับสหรัฐฯ กับทางยุโรป ซึ่งเขาก็เปิดช่องที่ว่าเราควรจะต้องได้ว่าปกติกับจีนในหลายๆเรื่อง”

เชื่อว่าคุยได้และเชื่อว่าไทยยังไม่ส่งตัวชาวอุยกูร์ไปจีน ถึงขั้นคาดหวังกินว่าความสัมพันธ์ไทย-สหรัฐฯ จะดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ รวมถึงมีรายงานว่าโดยอ้างบุคคลที่เป็นวงใน ยืนยันว่ามีความพยายามติดต่อจีน แต่จีนก็ยังไม่ยินยอมที่จะปล่อยตัวชาวอุยกูร์ 40 คนกลับไปยังบ้านเกิดของพวกเขา ที่ได้ออกมาประมาณไทยอย่างรุนแรงและไม่เคยเป็นมาก่อน รวมถึงออกคำสั่งห้ามบุคคลของทางการไทยที่สัญจรหรือมีการส่งชาวอุยกูร์กลับจีนเดินทางเข้าสหรัฐฯ

ซึ่งคำสั่งดังกล่าวจะมีผลกระทบมาก เพราะมีเจ้าหน้าที่ของทางการไทยที่ทำงานร่วมกับทางการสหรัฐฯ ทั้งภารกิจดูแลความปลอดภัยกับชาวอเมริกันในไทย และดูแลความปลอดภัยกับชาวไทยในต่างประเทศ มีวงสนทนาว่ากระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหมและภาควิชาความมั่นคงของทั้ง 2 ประเทศ ล้มไป-มาไม่หยุดยั้งต้องหยุดแล้วปรับเปลี่ยน โดยเชื่อว่ามีหลายฝ่ายมีความประสงค์ของชาวอุยกูร์ได้ ผลกระทบในส่วนนี้จะมีน้อยลง จึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการในระดับสูง

ส่วนในระลอกกลางซึ่งไทยยังมีภาวะเรื่องเหตุการณ์ค่าเสิร์ชคิวยุโรป รวมถึงค่าเช่าของสหรัฐฯ เป็นเรื่องที่ต้องคุยคุยกันอย่างมาก และต้องพยายามปกป้องไม่ให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบมากนัก ทั้งนี้ แม้จะไม่มีการจับกุม แต่ไทยมีแนวโน้มถูกสหรัฐฯ เก็บภาษีสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10 เนื่องจากไทยค้าขายได้สูงการค้าสหรัฐฯ ส่วนเรื่องสถานะประวัติว่ามีใบปลิวที่โดนส่งกลับสหรัฐฯ จะแบ่งเป็นไทย เพราะส่วนมากคิดความผิด ที่เชื่อว่าสหรัฐฯ จะไม่แบ่งกับเม็กซิโก เม็กซิโกอยู่ไป เอาเข้าจึงคือความผิด หลายคนที่บอกว่าต้องระมัดระวัง

“ในขั้นต้นเราคิดว่าไม่ได้แรงไปฝั่งฝ่ายการเมืองในระดับสูงสุด อย่างที่จีนรับรัฐมนตรีที่หัวหน้ากันแล้ว แต่ที่แน่ๆ เจ้าหน้าที่ประจำที่กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม สำนักงานสภาความมั่นคง ก็ต้องมาคิดว่าใครจะโดนบ้างที่เกี่ยวกับเรื่อง ส่วนงานตำรวจแห่งชาติ เอาอย่างๆ ที่ไม่ชัดก็ 20 กว่าคน จะโดนกับคนเอาอย่างๆ เลย ถ้าเป็นอเมริกาที่หนักกว่าสุดก็ไม่เกินทั้งหมด มีแหละเกี่ยวกับเรื่อง ไม่ต้องพิสูจน์ทราบอะไร ใครไม่ไปก็ยังไม่โดน ก็ยังได้ แต่มันมีอีกเรื่อง มันแปลกมาก เพราะช่วงครอบครัวไปด้วย”

และคนที่อยู่ในสหรัฐฯอยู่แล้วจะต้องออกจากสหรัฐฯ หรือไม่ แต่โดยคนจีนจะเป็นแรงกดดันให้ไทยต้องยอมสหรัฐฯ ต้องซื้อสินค้าสหรัฐฯ มากขึ้น ส่วนกรณีที่มีการจับกุมและจัดการนักปกป้องสิทธิและคนได้สหรัฐฯ มีสื่อสังคมเรื่องการใช้อื้ออ่าที่ฝ่ายจีนใช้คำทำนายว่า “ทั้งไทยและจีนสู้กัน...” ซึ่งในวงการทูตหรือว่านักศึกษาระดับปริญญาโทจีนมาคุยกับไทย แต่ทางจีนก็อาจรู้สึกว่ามีคนจีนที่โดนจับกุมหรือว่าจับกุมไม่เพียงพอที่ที่ผลิตคนจีนและคนออกนอกประเทศ

ซึ่งถ้าคนจีนมีกำลังที่จีนจะไม่ใช่ไทย แต่อีกด้านหนึ่งเชื่อว่ากระทรวงการต่างประเทศคงต้องลงแรงจะเหมือนคนไทยอยู่ในกำกับของจีน และทางฝ่ายนักการเมืองในสหรัฐฯ ทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) ก็เข้าใจและมีภาพจำอย่างชัดเจนที่มองว่าไทยเป็นลูกน้องจีนอย่างเด่นชัดสหรัฐฯ ที่ไว้ใจต้องเสียงเสนอว่าไทยไม่ใช่เป็นลูกน้องใคร แต่คนจีนก็อาจดูมองว่าไม่มีไม่ไปจีน เพราะรูปจีนมีภาพไม่ปรากฏ ทูตจีนก็เข้ามาทะเลาะวิวาทกับไทย เวลาจีนมาปราบปรามองค์กรอาชญากรรมก็ดูเหมือนจะเข้าไทย

กระทั่งล่าสุดคือเรื่องอุยกูร์ เกิดคำถามว่ามีการคุยคุยกับในระดับสูงแล้วในสหรัฐฯ หรือไม่ แต่จีนยังเป็นฝ่ายดูแลปกป้องไทยอีก อนึ่ง นักวิชาการของสถาบันยุทธศาสตร์สหรัฐฯ (CSIS) ก็กล่าวกับสื่อต่างประเทศว่าเวลาไทยจะไม่ได้ทำอะไร เติมน้ำมันกับถังคนตาม เติมน้ำมันแอฟริกาใต้ ที่กลับคนหลังหูตูดสหรัฐฯ ซึ่ได้ เพราะกลัวว่าจีนจะหนักขึ้น แต่คนมองว่าการทำแบบนี้ไม่ช่วยอะไร เพราะในเมื่อไทยจะโดนอยู่แล้วก็ต้องเจรจา อีกรายการคือชาวอุยกูร์ที่กลับจีนไป แล้วปล่อยกลับถึงฝั่งสหรัฐฯ ไปเลย และดูแลข่าวด้วยว่าส่งข้อมูลให้สหรัฐฯ แล้ว

หรือก็คือต้องโดนกลับไปให้สหรัฐฯ อย่าให้อยู่ในเมืองไทย เพราะเมื่อทางการไทยจะมีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายไทยในพื้นที่ของประเทศไทย แต่เราที่ออกสหรัฐฯ ได้กำไรจากสหรัฐฯ แต่ในเมืองสหรัฐฯ ถ้าถึงจะทะเลาะกับจีนมากขึ้น ไทยก็ต้องทำอะไรมากกว่าเดิม ฉะนั้น เติมน้ำมันไม่ได้ กระทรวงการต่างประเทศของไทยต้องเป็นพันธมิตรคนตาม และจริงๆ กรณีชาวอุยกูร์ 40 คน ไทยไม่ควรส่งไปให้ใครแล้วแต่ทางการไทยจะสามารถดูแลได้ทั้งหมด แต่เรื่องอื่นยอมรับว่าถ้าเขาจะทะเลาะทำงานอาจแรงใจไปจีน สหรัฐฯ ฝ่ายบริหารการประจำและฝ่ายการเมือง

“มันก็โดนมาแล้ว คุยกันคงคิดในใจ คนอาจารย์ไปอยู่ตรงนั้นไม่เห็นทำอะไรเลย คุยกันน้อย คนนี้ออกมาพูดได้ ก็มันจบเวลาอยู่ในกรอบมันก็ทำได้บ้าง เคยอยู่นอกกรอบคนนี่อยู่ในแนวเขียนหรือเขียนมา แต่ตัวครววินนี่มันหนักแน่น มันหนักแน่น มันหัวเขี้ยวหัวต่อ ฉะนั้น ต้องยืนขึ้น

จากเจ้าหน้าที่ประจำว่าต้องทำแบบนี้ เพราะเราเห็นแล้วว่าแนวจีนเขาเรื่องอยู่ เขาจะต้ององได้เยอะถ้าเราไม่แข็งขันแต่แรก

แล้วหลายครั้งที่เราแข็งขันตั้งแต่แรกมันอาจจะช่วยได้ สุดท้ายคนนี่มันคิดว่ากระทรวงความมั่นคงสาธารณะ (ของจีน) คงไม่ตัดสินใจอะไรมากกว่านี้ ฉะนั้นให้ดูอะไรให้ครบ ต้องคุยกับประธานาธิบดีเลย ให้เขารู้สึกมา คล้ายๆ กับที่เราเคยทำ คงจะเดือดอก กระทรวงกลาโหมอเมริกัน ยามวิกฤตคนยากๆบอกไม่ช่วยไทยแล้วเพราะเราไม่ได้ เราต้องซื้อเครื่องบิน F-18 เรา ต้องเสียค่าปรับ ทหารที่บอกคุยไม่ได้แล้ว พวกเราต้องช่วยกันเขียนหนังสือไปถึงคนจีน (บิล คลินตัน ประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในขณะนั้น) โดยตรงให้คนที่เขาสนิทกับไปให้เลย”

ซึ่งเมื่อผู้นำสหรัฐฯ เติบโตขึ้นมา ได้เข้าใจเห็นว่าต้องช่วยไทยและต้องช่วยเหลือหลายเรื่องด้วย ดังนั้นคนเชื่อว่า การเมืองที่จีนถึง ประธานาธิบดีของจีน หากไม่มีเรื่องหรือเรื่องใดก็ตามที่คนญี่ปุ่นกดดันไว้ ไทยก็ต้องติดตามดูชาวอุยกูร์น้อยๆ หรือที่คนจีนกลัวไปผู้นำจีนสั่งการออกมา โดยหากดูได้ไม่ครบทุกคน ในวันที่คนจีนดูคนไทยไปเยือน ก็ต้องดูแลว่าภายใน 1 เดือนจะสามารถดูได้ทั้งหมด ในมุมมองของไทยก็สามารถปลดพันธนาการได้ หรือไม่ต้องกลัวคนมากนัก

ส่วนชาวอุยกูร์ที่ยังต้องอาศัยอยู่ในประเทศไทย ทราบว่า มี 2 คน ที่อยู่ระหว่างการทำเนียบคนในชั้นศาลในคดีอาชญากรรม ศาลทหารพราน คงไปเยี่ยมไม่ได้แน่ แต่ก็เหลือซึ่งเข้าใจว่าจะเสียชีวิตไปแล้ว 2 คน ในส่วนที่มีชีวิตอยู่ซึ่งเข้าใจว่าอยู่ในเรือนจำเพราะหลบหนีออกจากห้องขังของ ตม. ก็น่าจะเหลือเยอะไม่ได้ เพราะที่นำเงินไปเนื่องจากห้องขังไม่เพียงพอเรือนจำสภาพความ เป็นอยู่ลำบาก จะออกกำลังกาย รับประทานอาหารหรือสวนสนนที่อยาก ตม.มองว่ากลุ่มนี้ส่งกลับได้แต่ต้องรับประกันความปลอดภัยด้วย

นอกจากนี้ยังมีอีก 17 คนที่มีหมายจับในคดีอาชญากรรม ศาลทหารพรานและเจ้าหน้าที่อาสา ซึ่งมีความเคลื่อนไหวอยู่ เพื่อมีทางการจีนปฏิเสธเราเขาก็ติดตามอยู่ รวมถึงมีการพูดคุยถึงชาวอุยกูร์ที่ยังไม่ปรากฏชื่อ ท่ามกลางชาวต่างชาติในสถานที่เข้า-ออกประเทศไทยโดยไม่มีวีซ่าธรรมดาเลย ก็คือไปอยู่ให้ได้ว่าไปไม่ส่งกลับไทย แต่ส่วนที่เหลือหากทยอยส่งกลับได้สำเร็จก็ไม่ไปยากแล้ว

ในท้ายที่สุด มีข้อสังเกตว่า ประเทศไทยอยู่กำลังในความขัดแย้งระหว่าง 2 ชาติมหาอำนาจ ดังนั้นควรวางตัวอย่างไร อย่างแรกตามคำการของต่างประเทศ มีคำว่า “ไม่มีมิตรแท้และศัตรูถาวร” จะจับหรือสหรัฐฯ ก็คนเท่าที่ไปประนีประนอมของผลประโยชน์แล้วชาติเป็นหลัก ขณะนี้ทิศทางจีนมีคำว่า “อย่าเลือกข้างโดยไม่จำเป็น” แต่ที่ยอมรับว่าทำไม่ได้ยากในปัจจุบันชาติต่างๆ ฐานคนแค่จึงพยายามเป็นจีนใหญ่

“เมื่อโดนบีบแล้ว อย่างนั้นก็ต้องยังไม่เลือกข้างแต่ว่าไม่ถูกเพราะตัวเราจากไหนลงหนักหนก ก็เขาเป็นว่าเราเข้าไปกระทบแล้วตัวเราจะต้องคนแทนแทนสหประชาชาติอย่างไร ถ้าจะมีให้เขาซื้อของมากขึ้นก็ควรที่จะช่วยด้วยนะ เรา อันนี้คือปรารถนาดีกับจีนแล้วที่ส่งเข้าไปเราจับปรับสมมุติขึ้นไม่ไปนอน อยู่เองๆ ไม่ได้”

หมายเหตุ : สามารถรับชมรายการ “สัมภาษณ์เมือง แคมป์แดง” ได้เป็นรายการโดย ยูทูบช่อง จิตจรตคน ทางช่องยูทูบ “แนวหน้าออนไลน์” ทุกวันอังคาร-พฤหัสบดี เวลา 11.00-12.00 น. โดยประมาณ